ՓՈՍՏ

ՕՐԱԳԻՐ

10 վարագ

ԹԻՒ 172 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1868 ՅՈՒՆԻՍ 13

Ամէն որ հրատարակի։ — Մէկ հատը տասը փարայ է։ — Մայրաքաղաքին մէջ բաժանորդ ըլլալ ուզողը մէկ մէկթիւ պիտի վճարէ 100 թուղց համար։ Իսկ գաւառաց մէջ 25 դրշ. գործակալ 100 թուղց համար։ Թղթատարութեան ծախքէ ազատ ըլլալով։ — Ծանուցման տողը 10 փարայ է մէկ անգամի համար։ — Լրագրիս վերաբերեալ նամակ և ուրիշ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն Ի. Կոստիկեան Միհէնտիանի ազարակը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստ. Սուլթանին աղերսագիր տալ ուզողներն այսու հետև պիտի կրնան ուրբաթ օրերը մատուցանել ազօթքի գացած ատենը։ Իսկ ուրիշ օրերը առաւօտեան մինչև ժամը չորսը պիտի յանձնեն Նորին Վեհափառութեան ախուռաղեա Խոջա փաշային կամ անոր տեղը գտնուած անձին. բայց պատանեաններն գործածել չեն։ Կռնէն պիտի մնատուին ըստ վաղեմի սովորութեան։

Ներկայ որոշումն անատարակոյս մեծ դիւրութիւն կուտայ հասարակութեան։ Մինչև հիմա դժուարութիւն կար Նորին Վեհափառութեան աղերսագիր մատուցանելու համար, և շատ անգամ կկտրուէին տրուածները։

— Հալէպի կաթոլիկութեան Ֆերման անունն գաւառական լրագիրն՝ որ տառերէն ու արաբերէն լեզուով կհրատարակուէր։ Հայերէն լեզուով ալ դրել սկսեր է։

— Խողոքական ազգային ազգապետ անուանեցաւ Աստուածատուրեան Մեծ։ Յակոբ Էֆէնտին, որ կազմարարութեան գործով կզբաղէր։

— Սբոպի վանահայր իշխանին հօրեղբօրորդի Միհրան իշխանը՝ որ իշխանութեան գահը կանցնի, փարիզէն Պէլգրատ հասնելով՝ պաշտօնէից ու իշխանութեան կողմանէ սիրով ընդունուեր, և եկեղեցւոյ մէջ բարեմաղթութիւններ ըլլալէն յետոյ պալատը գացեր է։

— Ս. Յարութ Ք. Պատրն և ուրիշ պաշտօնատուներն գոց են, օգոստ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին պատճառաւ։

— Կհաստատեն թէ Նաթոլեան իշխանը վաղը կհասնի մայրաքաղաքս։

— Կայսերական Սուլթանի գպրոցին մէջ մէկ քանի Պոպի տղայք ալ ընդունուեր են։

— Սիւրակէ օրը Ֆէներ Յունայ ամեն. Պատրիարքը եկեղեցւոյն մէջ բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն հոգւոյ վախճանեալ իշխանի Սբոպի, ի ներկայութեան ազաս դեսպանի, հելլենական և Սբոպի գործակատարաց և ուրիշ անձանց։

ՅՕԳՆԱՅԻՆ

Պէշիկթաշի Աթթրոհեան երկաթ վարժարանի նպաստաբեր համար, գիւղին մէջ մատերս հաստատուած Ա. Ժողովին միաձեռնեան ընկերութեան կանոնագիրն է հետևեալն։

Ա. ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Ա. Ազգային Ընդհանուր Ժողովի

Ա. Ազգային ընկերութեան անդամներուն պատասխանելու համար Տնօրէնութեան Ա. ընկերական վարժարանին պէտք եղած, անոր ամսական ծախսերուն բացը լեցնելու ինքնաժամայ ապրանքներ գնահատութեամբ, եւ քարտուղարութեան համար նպաստ մատուցանելու նպատակաւ հրաւիրուած ընդհանուր ժողովին :

Ընկերութեան պայմանները հետեւեալ կերպ են :

1 : Ընկերութիւնը բաժանորդագրական է : Մէկ բաժինը էվռ դահեկան է ամիսը, որ կընէ 24 դահեկան տարեկան : Այլ ազգաց եւ տիեզերքի ընկերութեան եւ կրթութեան խնդրոց ուղղութեան համար ընդհանուր ժողովին ջոկ գրուելը :

2 : Ընկերութեան անդամ լինելը ընծայութիւն է : Կարելի է ընդունել զանազան ձեւերով որ բարեհաճի այս ազգային նպատակին ձեռնտու ըլլալ :

3 : Ընկերութիւնը ունի կառավարող Ընդհանուր ժողով մը որ ընկերութեան յառաջադիմութեանը եւ նորա շահուցը վայ հոգին, և ան իրմէ անդամներէ կազմուի :

Նախնապէս, որ ժողով կազմուի եւ հնախաղահ :

Փոխանորդ, որ Նահանգապետին բացակայութեանը ժամանակ նորա պաշտօնը կվարէ :

Դիւանապետ, որ ընկերութեան գանձը կպահէ եւ կհամապատասխանէ :

Ընտրող, որ ընկերութեան հինգը կպահէ եւ տոմսակ ու թուղթ կինքէ :

Համարակալ, որ տոմսակաց բաժնող եւ հաշիւ բռնող է :

Նախագահ, որ Ընդհանուր ժողովին նահանգապետին եւ նամականագրութիւնն կընէ :

Խորհրդականք,

որ կյօժարին Ա. Ազգային ընկերութեան անդամակիցի կարգին առ Նահանգապետն և կամ առ Ընդհանուր ժողովը :

5 : Ընդհանուր ժողովին պաշտօնը տարին մը կ՚ըլլայ, բայց վերընտրելի է :

6 : Ընդհանուր ժողովը երեք ամիսը երեք տարի հաշիւ կուտայ Ընկերութեան ի ձեռն ազգային դիւանին :

7 : Ընդհանուր ժողովը իր նիստերը կընէ Պէշկիթաշ Ա. Ընդհանուր Ընկերութեան վրայ կրնան յայտ կացեալ անդամակը, և ընկերութեան յառաջադիմութեանը կիմնրդակցի :

8 : Ընդհանուր ժողովը որոշելէն զկնի եթէ ամսական ինչ գումար պիտի տայ ընդհանուր ծախսուց վարժարանին, տամ ան ամիս պիտի հատուցանէ Տնօրէնութեան, և ընդունի մուրհակ կամ ընկալագիր :

9 : Թէ Դանձապետին և թէ ատենապետը երեսուց աւանձին հաշուեմատեանները պիտի աւանդեն, յորում պիտի խմացուի ընկերութեան եւ քանի ան մնացքը :

10 Ընկերութիւնը տարին անգամ մը, այսինքն իւր հիմնադրութեան օրը պիտի գումարուի, որ է Ա. Ազգային Կաթողիկէի ծննդեան օրը : Պիտի քննէ ընկերութեան վիճակը, տարեկանը և Ա. վարժարանին եղած յառաջադիմութիւնը : Նոյն օրը պիտի բլլայ նաև Ընդհանուր ժողովին վերատեսութիւնը կամ նոր ընտրութիւնը :

11 : Ընդհանուր ժողովին 8 անդամներն ալ ընտրած օրերնին գոնէ պիտի տան թէ տարի մը ամբողջ երեսուց պաշտօնը պիտի կատարեն հաւատարմութեամբ և առանց հրաժարելու :

12 : Ընտրոյց կարգի դէպք մը պատահելու որ ըլլայ Ընդհանուր ժողովին Ատենապետը հաւանութեամբ ընկերացից կարող է ի ժողով հրաւիրել զանկերութիւնն :

Թեհրանի փոխարքայութիւնը զանազան կտրուածներու կ՚ենթարկուի։ Մեր դաստակերտները քաղաքներ չեն. մեզ գաւառ կամ գիւղ կ՚անուանեն։ Քրիստոնեայ օրէնքը չունինք։ Օրերս կայսրը որոշեց, որ Ղերեխան կրնայ մասնակցիլ Թեհրանի ժողովներուն, բայց քուէ չունենայ։ Ես դնեցի թէ այդ մարդը ինչո՞ւ պէտք է ներկայ գտնուի, եթէ քուէ չունենայ։ Ինծի պատասխանեցին, որ ան կրնայ ներկայ գտնուիլ, որպէսզի կայսրը գիտնայ անոր ինչ ըսելիքը։ Ես ալ ըսի, որ ինչո՞ւ կայսրը չի գիտեր։ Ինծի պատասխանեցին, որ կայսրը կրնայ գիտնալ, բայց ինք չի կրնար ամէն բան յիշել։ Ես ալ ըսի, որ ինչո՞ւ կայսրը չի կրնար ամէն բան յիշել։ Ինծի պատասխանեցին, որ կայսրը ինչո՞ւ պէտք է ամէն բան յիշէ։ Ես ալ ըսի, որ ինչո՞ւ պէտք է ամէն բան յիշէ

ՀԱՍՏԱՆԴՏՈՒՊՕԼԻՍ
ՏՕՉԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻՒՀԵՆՏԻՍԵԱՆ

Տ Ն Օ Ր Ե Ն Ե Ի ՏԻ Ր
Հ . Ս . ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

արդելութիւններ ինկած են, առանց հասկնալու որու պատճառական ենթէ ոչ մտածելու։ Ոչ ապաքէն լոպէիներն են որ արմատաց վերայ եղած օրէնքները ընդհատելն և վաճառականութեան ու նաւարկութեան ազատութիւնը բերին։ Անհեթեթ չափահասցուցի՞ն նաև կառավարութեան զօրութիւնն ու ժողովրդականութիւնը։ Զարմանալի է որ երկրի մը մէջ ուր մամուլն ազատ չէ, կառավարութիւնն ալ ապատ չէ, չաքաղակ և հղօր մարդոցմէ պատասած, պաշարուած և խաթարած է, մեծավաճառութիւնը կը սիրէ, հաստատակայ կարծիքն իրեն հաճախ ընելու միջոցը չունենալով առևտրական բարեկարգութեան մը ձեռնարկելը յանդուգն փորձ մը ձեռներեց ըլլալ է։ Ինդ հարստակը լոպէիին իշխանութեան օժանդակն է, Ամերիգեան առևտուրը բաղաք կբառնայ երբ շահերը զրկանք մը կկրեն։ Մեղեն առորին քաղաքացին, եթէ տեսնէ որ զրկանայ մատնուած է, կրնայ զինքը պաշտպանել և Ազգին առջևն իր դատը վարել։ Այս բաղաքացի առջևը, որուն արձագանքն հազար կողմէ կկրկնուի ու կը բարձրանայ՝ նաւթիւնն ու նենգութիւնն այժ և ազդուութիւն չընեն։ Կառավարութեան այնչափ դիւրին բան չկայ, որչափ հասարակաց շահուն յաղթանակել տալը։ Միայն թէ արդարութեան և ազատութեան կողմը բռնէ, այս ճամբով ամեն բարեկարգութիւն դիւրին և ժողովրդեան ընդունելի կըլլայ։ Երեսեանները՝ որ շատ անգամ մամլոյ զրած աղմկին դէմ կդանգատին՝ իրենց զօրութիւնն ու ապահովութիւնն անոր պարտական են։

Մամուլը մեր անձը և մեր իրաւունքը կպաշտպանէ՝ մեր պարծանքն ենք թեանը համար ալ ապահով պաշտպանութիւն մ՚է։ Եթէ աշխատութիւնն այսօրուան օրս Ընդհայ մէջ ազատ է, եթէ արուեստներն անթիւ դժուարութիւններէ ազատած են, եթէ առանձնաշնորհութիւններն ու լաւ։ Իրաւ հաճոյից եղած դատաստան մը անիրաւ ըլլալէ չդադրիր դատաւորի մը վճիռը եղած ըլլալուն համար։ Եթէ դատաւորն անախտ չէ, եթէ քաղաքական կամ կրօնական կիրքէ մը խռոված է, ոչ կրնայ զանի օրէնքը յարգելու ստիպել։ Եթէ խիստ կամ բռնակալ է, ոչ կրնայ անոր ինքզինք չափաւորել սովրեցնել։ Մամուլը միայն այս կարողութիւնն ու այս իրաւունքն ունի։ Մամուլը կործիք է, նա մանաւանդ նոյն խոկ ընկերութիւնն է որ արդարութեան վերայ կհսկէ։ քանզի արդարութիւնն ալ տեսութեան ուրիշ ամեն իշխանութեանց պէս, քաղաքացւոց համար եղած է։ Ընդհայ և Ամերիկայի մէջ այս իրաւանց դէմ հակառակող չկայ։ չկայ ալ ոեներակալ կամ դատաւոր մը որ լոպէրց բանադատութիւնները չընդունի, և առանց չհնազանդի որչափ և խիստ ըլլան։ Պաղհայ մէջ մեր դիւրաղացութիւնը առոր կմբռատանայ։ Ամենէն մեղմ բանադատութիւնը մեր մէջ Թշնամանք համարուած է։ Մենք (Պաղհայցիքս) կհարցնենք որ արդարութիւնը կրօնքին ամեն պատճառներն ունի։ Ամիկայ նախապաշարմո՞ւմ մ՚է որմէ ազատութիւնը մեզ պիտի ուզէ։ Պատմվէիս մը քննադատելը արդարութեան Թշնամանք ընել չէ։ օրինաց վերհսպետութիւնը պաշտպանելէ։ Ոչ օրէնքը ինչպես քաղաքացւոց, նմանապես ամեն կարգի դատաւորաց ալ է։

Մամուլը որ մեր անձը և մեր իրաւունքը կպաշտպանէ՝ մեր պարծանքն ենք թեանը համար ալ ապահով պաշտպանութիւն մ՚է։ Եթէ աշխատութիւնն այսօրուան օրս Ընդհայ մէջ ազատ է, եթէ արուեստներն անթիւ դժուարութիւններէ ազատած են, եթէ առանձնաշնորհութիւններն ու